

Vážené dámy, vážení pánové,

kvůli hektickému pracovnímu programu se mi nakonec nepodařilo přijít dnes mezi vás. Věřte, že mě to mrzí. Už proto, že ve vládě a parlamentu zastupuji politickou stranu, které jsou témata vaší konference velmi blízká.

Představuji si, že do akademického prostředí by měly přicházet mladé osobnosti, které toho o trvale udržitelném rozvoji už hodně vědí. A tím nemyslím jen teoreticky - aby znaly obsah zprávy Římského klubu, věděly něco o manželech Meadowsových atd. - ale i prakticky, z hlediska svého chování v každodenním životě. Tak, abychom skutečně měli vysoké školy, které zanechávají nějakou „ekologickou stopu“ a jako celek se chovají v souladu se zásadami, o jejichž potřebnosti dnes pochybují opravdu už jen excentrici.

K takovému ideálnímu stavu máme pochopitelně ještě daleko. Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta neboli EVVO - myslím, že tu zkratku tady znáte všichni - přináší již dnes řadu pozitivních výsledků a v rámci kurikulární reformy základního a středního školství mu náleží nezastupitelné místo. Mezinárodní program Ekoškola, v jehož rámci se základní školy věnují praktickým činnostem zaměřeným na ekologizaci svého provozu a ochranu a zlepšování životního prostředí ve svém okolí. Když jsem se letos v červnu zúčastnil slavnostního udělování mezinárodního titulu spojeného s tímto programem, kladl jsem si otázku, jak velkou část našeho základního školství ocenění reprezentují. Kolik podobných škol u nás ve skutečnosti je, které se nesnaží jen o splnění základních ekologických kompetencí definovaných vzdělávacími dokumenty, ale jdou ještě mnohem dál? Situace se samozřejmě zvláště v poslední době výrazně zlepšuje, ale je evidentní, že nás čeká ještě dlouhá cesta, než se v tomto budeme moci poměřovat s nejvyspělejšími evropskými státy. A my se s nimi poměřovat chceme.

Základní a střední školy jsou samozřejmě nepostradatelnou součástí procesu ekologické osvěty. Lze však oprávněně očekávat, že to budou především univerzity a vysoké školy, kdo bude - s trochou nadsázky - tou avantgardou občanské společnosti prosazující důsledné uplatňování principů šetrného a právě proto racionálního přístupu k životnímu prostředí a přírodním zdrojům. Správně jste upozornili - mj. na základě informací ISCN - že v západní Evropě (ale zdaleka nejen tam) to tak opravdu funguje. I my chceme vysoké školy, které budou maximálně autonomní a sebevědomé a budou představovat jedny z nejdůležitějších prvků občanské společnosti. Pak totiž díky své autoritě, prestiži a přirozeným vazbám budou moci ovlivnit mnohem více věcí než dnes. Myšlenky trvale udržitelného růstu představují svým způsobem jeden z vrcholů kritického myšlení minulého století. A kritické myšlení je doma odjakživa především na vysokých školách.

Velmi vítám, že jste se zamýšleli i nad tématy souvisejícími s ekologizací provozu institucí terciárního vzdělávání. Tady je prostor pro okamžité a konkrétní výsledky. A navíc - právě tuto práci za vás nikdo jiný neudělá.

Na závěr mi dovoluji, abych vám poděkoval za pozornost i účast. Pevně věřím, že se za rok na devátém ročníku konference setkáme osobně.

Ondřej Liška